

УДК 332.1

DOI <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.1.7>

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

Олдук Л. Я. – аспірантка кафедри державної політики та врядування Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: 0000-0002-1894-6852

Досліджено особливості забезпечення державного регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні в Україні. Аналізуються основні аспекти нормативно-правового середовища, яке забезпечує ефективність співпраці на міжнародних та національних рівнях. Наголошується на важливості узгодження законодавства України з європейськими стандартами і нормами.

Значна увага приділяється проблемам державного регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні в Україні. Особливий акцент робиться на потребі адаптації внутрішнього законодавства до європейських стандартів у забезпеченні ефективності та стабільності міжнародної співпраці.

У сучасному світі транскордонне співробітництво відіграє важливу роль у зміцненні зв'язків між державами та регіонами, сприяючи розвитку економіки, соціальній стабільності та культурній інтеграції. Однак, без ефективного державного регулювання, цей процес може зіткнутися з численними викликами та перешкодами. У даній статті розглянемо основні аспекти підтримки державного регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні.

Транскордонне співробітництво є механізмом взаємодії між сусідніми регіонами або країнами для досягнення спільних цілей у таких сферах, як економіка, торгівля, транспорт, охорона навколишнього середовища, культура та соціальний розвиток. Державне регулювання в цьому контексті відіграє ключову роль у встановленні правил гри та стимулюванні спільних ініціатив.

У контексті зростання ролі регіональних органів управління та децентралізації влади, регіональний рівень стає ключовим для забезпечення ефективності та стабільності транскордонного співробітництва. Місцеві органи влади мають повноваження укласти угоди про співпрацю зі своїми зарубіжними партнерами та відповідно діяти в рамках національного законодавства та міжнародних зобов'язань.

Законодавство України у галузі транскордонного співробітництва включає передусім Закон України "Про транскордонне співробітництво", міжнародні угоди, конвенції, хартії, ратифіковані Україною, а також двосторонні та багатосторонні угоди, укладені Україною з сусідніми державами.

Однією з особливостей Закону України "Про транскордонне співробітництво" є те, що він чітко визначає завдання, принципи державної політики, права та обов'язки суб'єктів у сфері транскордонного співробітництва, а також принципи та форми державної підтримки та фінансові ресурси для такої співпраці.

Важливо зауважити, що жодна з країн Європи не має аналогічного закону, який би повністю регулював питання транскордонного співробітництва, оскільки багато з них використовують положення Мадридської конвенції 1980 року. Закон України "Про транскордонне співробітництво" також враховує геополітичні зміни, що відбулися внаслідок розширення ЄС на Схід у 2004 році.

Транскордонне співробітництво на регіональному рівні відіграє важливу роль у сприянні сталому розвитку та підвищенні якості життя мешканців прикордонних територій. Ефективне державне регулювання є ключовим чинником для досягнення цих цілей та забезпечення успішної реалізації спільних проектів та ініціатив. Це вимагає постійного вдосконалення правової бази, зміцнення інституційної спроможності та підтримки активної громадянської участі в процесі прийняття рішень. Забезпечення ефективності та стабільності транскордонного співробітництва на регіональному рівні в Україні вимагає узгодження законодавства з європейськими стандартами, а також активної участі місцевих органів влади у впровадженні спільних проектів та програм співпраці. Сприяння розвитку регіональних взаємовідносин

є важливим чинником для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку України в контексті глобалізації.

Ключові слова: транскордонне співробітництво; нормативно-правове середовище; європейські стандарти; регіональна співпраця; Україна.

Oldak L. Y. The primary aspects of providing governmental regulation of crossborder cooperation on a regional level in Ukraine

Research was conducted on the characteristics of providing governmental regulation of cross-border cooperation at the regional level in Ukraine. The primary aspects of the regulatory environment were analyzed, ensuring the cooperation's effectiveness at the international and national levels. Agreement between Ukraine's legislation and European norms and standards was emphasized.

Significant attention was paid to the problems of the governmental regulation of the cross-border cooperation at the regional level in Ukraine. Particular emphasis was placed on the need for adapting the domestic legislation to European standards in ensuring effectiveness and stability of international cooperation.

In the modern world, cross-border cooperation plays an important role in strengthening the ties between governments and regions, facilitating the economy's development, social stability and cultural integration. However, without effective governmental regulation, this process may encounter numerous challenges and obstacles. In this article, we will review the primary aspects of supporting governmental regulation of the cross-border cooperation at the regional level.

The cross-border cooperation is a mechanism of interaction between neighboring regions or countries for achieving common goals in such areas as the economy, trade, transport, environmental protection, culture and social development. In this context, governmental regulation plays a crucial role in establishing rules of the game and stimulating mutual initiatives.

In the context of cultivating the role of regional bodies of administration and decentralizing authority, the regional level becomes crucial for ensuring effectiveness and stability of cross-border cooperation. Local authorities have the authorization to enter agreements about cooperation with their foreign partners and act correspondingly in the framework of national legislation and international obligations.

In the area of cross-border cooperation, the Ukraine's legislation includes above else the Law of Ukraine "About Cross-border Cooperation", international agreements, conventions, and charters ratified by Ukraine, as well as bilateral and multilateral agreements entered by Ukraine and its neighboring states.

One of the characteristics of the Law of Ukraine "About Cross-border Cooperation" is that clearly defines the tasks, principles of governmental policy, the rights and duties of subjects in the area of cross-border cooperation, as well as principles and forms of governmental support and financial resources for such cooperation.

It is worth commenting that none of the countries of Europe have an equivalent law which would completely regulate the issue of cross-border cooperation, insofar that many of them use a statute of the Madrid Convention of 1980. The Law of Ukraine "About Cross-border Cooperation" also takes into account the geopolitical changes that occurred as a result of the European Union's eastward expansion in 2004.

Cross-border cooperation at the regional level plays an important role in facilitating sustainable development improving and for the residents of the border territories, improving their quality of life. Effective governmental regulation is a key factor for achieving these goals and ensuring the successful realization of cooperative projects and initiatives. This demands the ongoing refinement of legal framework, strengthening institutional capabilities and support of active civil participation in the decision-making process. Ensuring the effectiveness and stability of cross-border cooperation at the regional level in Ukraine requires the agreement between the legislation and European standards, as well as the active participation of local authorities in the introduction of cooperative projects and programs. Facilitating the development of regional relationships is an important factor for improving competitiveness and Ukraine's sustainable development in the context of globalization.

Key words: cross-border cooperation; regulatory environment; European standards; regional cooperation; Ukraine.

Постановка проблеми. Значна увага приділяється проблемам державного регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні в Україні. Особливий акцент робиться на потребі адаптації внутрішнього законодавства до європейських стандартів у забезпеченні ефективності та стабільності міжнародної співпраці.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі транскордонне співробітництво відіграє важливу роль у зміцненні зв'язків між державами та регіонами, сприяючи розвитку економіки, соціальній стабільності та культурній інтеграції. Однак, без ефективного державного регулювання, цей процес може зіткнутися з численними викликами та перешкодами. У даній статті розглянемо основні аспекти підтримки державного регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні.

Транскордонне співробітництво є механізмом взаємодії між сусідніми регіонами або країнами для досягнення спільних цілей у таких сферах, як економіка, торгівля, транспорт, охорона навколишнього середовища, культура та соціальний розвиток. Державне регулювання в цьому контексті відіграє ключову роль у встановленні правил гри та стимулюванні спільних ініціатив.

Державне регулювання транскордонного співробітництва в Україні базується на нормативно-правових актах різних рівнів, включаючи міжнародні, міждержавні, національні та регіональні правові норми. Важливим аспектом є адаптація законодавства України до європейських стандартів, зокрема, згідно з Мадридською конвенцією та іншими міжнародними угодами [4].

У контексті зростання ролі регіональних органів управління та децентралізації влади, регіональний рівень стає ключовим для забезпечення ефективності та стабільності транскордонного співробітництва. Місцеві органи влади мають повноваження укладати угоди про співпрацю зі своїми зарубіжними партнерами та відповідно діяти в рамках національного законодавства та міжнародних зобов'язань.

Формування правової бази для транскордонного співробітництва є однією з ключових проблем для центральних органів держави та держав, що мають суміжні території і зацікавлені в розвитку таких відносин. Нормативні акти повинні вирішити широкий спектр проблем, що охоплюють економіку, культуру, екологію, інформаційні технології, а також забезпечити гармонійне функціонування прикордонних територій і нормативного середовища для сторін, що здійснюють співпрацю [1]. На рівні законодавства необхідно чітко визначити ролі та повноваження органів місцевого самоврядування, місцевих та центральних виконавчих органів управління щодо прикордонного співробітництва; урегулювати питання територіальної належності, адміністративної суб'єктності у системі транскордонного співробітництва, а також визначити рівень компетенції місцевих органів влади, які беруть участь у такій співпраці, та відповідну організаційну структуру.

Розвиток транскордонного співробітництва України з країнами Центральної Європи ґрунтується на загальноєвропейських нормах та принципах. Нормативно-правова база транскордонного та євро регіонального співробітництва в Європі має високий рівень розвитку та сильну інституційну основу. Основні нормативні документи, такі як Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або владами (Мадридська конвенція) та додаткові протоколи до неї, визначають поняття транскордонного співробітництва, розкривають основні принципи та правила його реалізації. Іншим важливим документом є Європейська хартія прикордонних і транскордонних регіонів, яка також містить важливі положення щодо співробітництва на прикордонних територіях.

Приєднання до зазначених європейських законодавчих актів розширює правове поле транскордонного співробітництва і надає можливість узгоджувати норми законодавства України з встановленням відповідальності регіональних

органів влади за прийняття спільних рішень та контроль за їх виконанням, що випливає з угод про транскордонне співробітництво [2]. Це також сприяє розширенню сфери дії правових норм Європейської конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями на транскордонне співробітництво.

Законодавство України у галузі транскордонного співробітництва включає передусім Закон України "Про транскордонне співробітництво", міжнародні угоди, конвенції, хартії, ратифіковані Україною, а також двосторонні та багатосторонні угоди, укладені Україною з сусідніми державами.

Основний акт, який регулює транскордонне співробітництво в Україні, – Закон України "Про транскордонне співробітництво" (№ 1861-IV), прийнятий Верховною Радою України 24 червня 2004 року [3]. Цей закон визначає механізми укладання угод про транскордонне співробітництво органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, а також їх практичне втілення, встановлюючи основні засади та напрямки такої співпраці.

Однією з особливостей Закону України "Про транскордонне співробітництво" є те, що він чітко визначає завдання, принципи державної політики, права та обов'язки суб'єктів у сфері транскордонного співробітництва, а також принципи та форми державної підтримки та фінансові ресурси для такої співпраці.

Важливо зауважити, що жодна з країн Європи не має аналогічного закону, який би повністю регулював питання транскордонного співробітництва, оскільки багато з них використовують положення Мадридської конвенції 1980 року. Закон України "Про транскордонне співробітництво" також враховує геополітичні зміни, що відбулися внаслідок розширення ЄС на Схід у 2004 році.

Проте варто зазначити й негативні аспекти цього закону. По-перше, він не розглядає транскордонне співробітництво як складову регіональної політики України. Крім того, він не враховує зміни механізмів підтримки такої співпраці з боку ЄС, зокрема нові інструменти партнерства та програми (FARE, TACIS, INTERREG). Другим негативним аспектом є наявність суперечливих правових норм у частині, що регулює різні аспекти транскордонного співробітництва.

Висновки. Транскордонне співробітництво на регіональному рівні відіграє важливу роль у сприянні сталому розвитку та підвищенні якості життя мешканців прикордонних територій. Ефективне державне регулювання є ключовим чинником для досягнення цих цілей та забезпечення успішної реалізації спільних проєктів та ініціатив. Це вимагає постійного вдосконалення правової бази, зміцнення інституційної спроможності та підтримки активної громадянської участі в процесі прийняття рішень. Забезпечення ефективності та стабільності транскордонного співробітництва на регіональному рівні в Україні вимагає узгодження законодавства з європейськими стандартами, а також активної участі місцевих органів влади у впровадженні спільних проєктів та програм співпраці. Сприяння розвитку регіональних взаємовідносин є важливим чинником для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку України в контексті глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бєлов Д., Гончарук В. (2021). Теоретико-правові засади здійснення транскордонного співробітництва: окремі аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, (68), 131-136.
2. Дєрбак В. І. (2022). Транскордонне співробітництво як сучасна правова категорія. Аналітично-порівняльне правознавство, (2), 322-326.

3. Закон України "Про транскордонне співробітництво". Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
4. Ренькас Т. І., Кризіна Н. П. (2014) "Аналіз законодавчого та нормативно-правового регулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні." Державне управління: удосконалення та розвиток.

REFERENCES:

1. Belov D., Honcharuk V. (2021). Teoretyko-pravovi zasady zdiysnennia transkordnonoho spivrobotnytstva: okremi aspekty. [Theoretical and legal framework for the implementation of cross-border cooperation: some principles]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo, (68), 131–136. [in Ukrainian].
2. Derbak V. I. (2022). Transkordonne spivrobotnytstvo yak suchasna pravova katehoriia. [Cross-border cooperation as a modern legal category]. Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo, (2), 322–326. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro transkordonne spivrobotnytstvo". [Law of Ukraine "On cross-border cooperation"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text> [in Ukrainian].
4. Renkas T.I., Kryzyna N.P. (2014) Analiz zakonodavchoho ta normatyvno-pravovoho rehuliuвання mizhrehionalnoho ta transkordnonoho spivrobotnytstva v Ukraini" [Analysis of the legislative and regulatory framework for interregional and cross-border cooperation in Ukraine]. Derzhavne upravlinnia: uduskonalennia ta rozvytok. [in Ukrainian].